

nents normandes com *atisser* (Alençon, Orne), *étisser* «inciter, pousser, provoquer», amb reflexos endemés en *š*, *aticher*, *atichié*, mot ja documentat en fr. ant. *enticier* (d'on anglès *to entice*), FEW II, 711a. No manquen exemples antics en català: Alart (*InuLC*, s. v. *atissar*) cita d'un doc. de 1427 «--- com li *atisà* los cans ---»; altrament, la forma *atistar* que apareix un cop en *Flamenca* en el sentit de «presser» en podria ser una altra variant: «la dansa part, mais non es vista / tam bella, e cascuns *atista* / son escudier que l'aport tost / sas armas» (v. 784, traduït com «chacun presse»). *Atissar* fou usat per Coromines: «Ha probat d'humillar-me de mil maneres, i com que sempre en surt malament amb mi, *atissa* an el seu germà sense que aquest se n'adongui» (en carta a Alfons Coromines, 29-xi-1901). El *DFa*. no recull aquest mot, potser per haver-lo considerat un castellanisme d'*atizar*, però la documentació antiga i la distribució geogràfica en aquesta i l'altra banda dels Pirineus és un testimoni força convincent de la seva catalanitat.

¹ *Fer es quissons* en el sentit de 'fer bambolles la llet quan comença a bullir per a fer el brossat' pot ser una extensió de 'parir la gossa quissons', com ho suggereix *AlcM*, per la forma que pren la llet quan s'alça en el moment de bullir, però és molt possible que hi hagi contribuït també l'onomatopeia del soroll que fa la llet en alçar-se; però en la designació de 'el quintar de la biga de la tafona' (Eiv.), ens preguntem si no es tractaria de *quissó* < *cassó*, nom del recipient o àdhuc nom del peix gros (*CASSO*), amb el canvi de *kə* > *kɨ* que s'ha produït en diversos altres mots balears, veg. els articles que segueixen immediatament. — ² En el següent passatge de la cançó «El mal ric», «Mira, pobre, si t'hi baixo / t'amorraré 'l gos mastí» (MilàF, *Romançerillo*, 16.6), *l'amorraré* és conjectural, basat en «et faré morrà pel gos»; com que les versions C i D posen «sinó et faré *allissá* el gos» (B abusar el gos, E erissá, F abordar), sembla que l'original deia «et faré *aïssar* el gos ---».

Quissó 'corc del blat o d'altres grans' (Emp., *AlcM*, s. v. *quissó* 'cadell de gos' acc. 2) és variant de *cussó*, aran. *kisun*, veg. *cussó* (*CUC*)

Quissó 'quintar de la biga de tafona' (Eiv.), vegeu *QUISSO*, n. 1.

Quissona 'peix del gènere *Acanthias vulgaris*' (Mallorca, Menorca) és evidentment *caissona*, probablement forma variant en femení del peix anomenat *CASSO* o un peix semblant, amb *kə* canviat en *ki* per l'efecte palatalitzador de la *k*, com ho explica *AlcM*; aquest diccionari no recull la forma *caissona*, però fou registrat per JCor. a Fornells de Men., 1964, entre les menes de peixos més corrents «gernes, burros, graneus, *caissones*, gallinetes» amb la nota de «peix semblant al ganeu»; veg. *CASSO*.

Quissonell, m. 'clavilla de fusta, amb una ranura enmig, dins la qual passa un tros de corda, i que serveix

com a clau per a suspendre una bóta per la boca' (Mall.), terme mariner identificat per l'esmentat diccionari com a equivalent del cast. *cazonele*; deu ser, doncs, un derivat de *cassó* 'vas, recipient' amb el mateix canvi de *kə* > *ki* notat en l'article anterior.

QUIST, pres del gr. *κύστις*, -εως 'bufeta'. □ 1.ª doc.: Lab. 1888.

DERIV.: *Quistós*. Més cultes: *cístic*, *cistidi*, *cistina*, *cistitis*.

CPT.: *Cisticerc*, compost amb *κέρκος* 'cua'; *cistocarpi*, amb el gr. *καρπός* 'canell, puny de la mà'.

Cisto-, *cisti-*, *cist-*, primer element dels compostos amb el gr. *κύστις*, com *cistorràgia*, *cistorrea* etc.

Quist, *quista*, *quistar*, *quistia*, *quistionar*, *quistó*, *quistor*, *quistorejar*, *quistòria*, V. *querre* (QUESTIÓ) *Quisvol*, *quisvulga*, *quisvulla*, V. *què*, *qui* *Quit* f., com a variant de (joc a) *l'acuit* 'joc d'amagar o de córrer', usual a Gandia, Pego, Sanet (*AlcM*); veg. II, 1096a35ss.; amb la reducció de *-kúit* a *kit* en una pronúncia *kúit*; convertit en *quic* en algunes bandes (així en Artà, Mall., *AlcM*) *Quit*, *quitació*, *quitador*, *quitament*, *quitança*, V. *quitar*

QUITAR (i variant ant. *quitar*) 'fer quiti d'una obligació', *QUITI*, -IA, 'lliure d'una obligació', mots essencialment jurídics, d'origen mig-savi: *quitar*, amb oc. i cast.-port. *quitar*, fr. *quitter* (ant. *quiter*), procedeix del b. ll. *quietare* 'eximir d'una obligació' (ll. tardà *quietare*, *quietari* 'aquietar, apaivagar, tranquil·litzar', derivat de *quietus*) i l'adj. cat.-oc. *quiti*, fr. ant. *quite* (*quitte*), cast. *quito*, són continuacions del b. ll. *quietus* 'lliure d'una obligació' (en llatí 'quiet, tranquil, lliure de guerres').¹ La reducció irregular de *-ie* > *-i* en aquests mots no està ben explicada encara, però és molt probable que es vagi donar primer en l'infinitiu *quietare* (*kietár* > **kij(e)tar* > **kijár* > *kitár*) i que després s'estengués a l'adjectiu. La *-i* de l'adj. cat.-oc. *quiti* podria ser deguda a la variant antiga del verb, *quitar*, usada al costat de *quitar*, i explicable per una metàtesi de l'element palatal (**kijár* > *kijár*). Una variant *quiti* un cop formada fou identificada com a un adjectiu en *-i/-ia* (*savi/sàvia*), fet que garantiria la seva generalització. □ 1.ª doc.: *quitar*, en doc. de 1197 (*Cart. Poblet*, 117), *quitar*, en doc. de 1271; *quiti*, doc. del S. XII.

Quitar està ben documentat en el llenguatge antic amb valors de 'redimir o alliberar algú d'una obligació (d'un servei, dels seus deutes, de pagar un censal etc.)', 'desempenyorar o recuperar una cosa empenyorada', 'rescatar', 'indemnitzar, compensar algú pel seu servei', i *quiti* amb valor d'adjectiu corresponent a aquests sentits. Començarem per la documentació de l'adjectiu.

L'exemple inicial del S. XII figura en el *Capbreu* de Miravé: «un mas d'En Bg. Savila qui és *quiti* de Scta. M.^a It , lo mas d'En Joan Mascaró, *quiti* de ---, --- *quiti* de ---» (lín. 24, 25; text vist a l'Arxiu de Solsona). *Quiti* apareix sobretot en les fórmules ti-